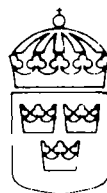

Utrikesutskottets yttrande

1986/87:1 y

om totalförsvarets fortsatta utveckling (prop.
1986/87:95)

UU
1986/87:1 y

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet har genom beslut den 17 mars 1987 hemställt att utrikesutskottet yttrar sig över vad som i proposition 1986/87:95 anförts om säkerhetspolitiken, dvs. statsministerns anförande, bilaga 1 såvitt avser säkerhetspolitiken (s. 9–29) samt bilaga 3 (statsrådet Gradins anförande).

Utskottet

De säkerhetspolitiska avsnitten i regeringens proposition bygger i allt väsentligt på försvarskommitténs rapport Svensk säkerhetspolitik inför 1990-talet (SOU 1985:23).

Utskottet vill inledningsvis understryka att det, liksom regeringen, i allt väsentligt kan instämma i den säkerhetspolitiska miljöbeskrivning som gjorts av försvarskommittén liksom i de slutsatser kommittén dragit för Sveriges vidkommande.

En långsiktig, fast och konsekvent utrikespolitik, liksom ställningstaganden i övrigt som understryker vår beslutsamhet att stå obundna, utgör väsentliga inslag i den svenska säkerhetspolitiken. Till denna hör också en aktiv internationell politik, syftande till avspänning, internationell nedrustning och fredlig utveckling liksom till internationell solidaritet och rättvisa.

Neutralitetspolitiken förutsätter vidare en fast och konsekvent försvarspolitik, som redan i fred skapar förtroende i omvärlden för vår vilja och förmåga att försvara oss. Ett starkt och allsidigt totalförsvar är väsentligt för att göra säkerhetspolitiken trovärdig. Sveriges territoriella integritet skall i alla sammanhang hävdas.

I propositionen konstateras att relationerna mellan USA och Sovjetunionen under 1980-talets första år varit mer ansträngda än på länge. Samtidigt har den strategiska jämvikt och ömsesidiga andraslagsförmåga som etablerats mellan USA och Sovjetunionen medfört en insikt på båda sidor om att en seger i ett kärnvapenkrig är otänkbar. Denna insikt har lett till återhållsamhet och försiktighet i supermakternas agerande mot varandra.

Situationen inrymmer enligt utskottets mening både möjligheter och begränsningar. Styckeuppbyggnaden på ömse sidor har hittills visat sig ytterst svår att förändra. Samtidigt finns även hos kärnvapenmakterna en stark önskan om förändring, vilken tar sig uttryck i att kontakterna mellan parterna hålls öppna och nya nedrustningsförslag läggs fram. Det är positivt att

maktblocken trots allt tycks sträva efter att inte låta motsättningar och miss-hälligheter på andra områden förstöra förutsättningarna för meningsfulla samtal i centrala säkerhetspolitiska frågor.

Redan i proposition 1981/82:102, som ligger till grund för försvarsplaneringen innevarande femårsperiod, konstaterades att det nordiska området fått en ökad strategisk betydelse. Enligt regeringens bedömning är dessa tendenser entydiga och kan bedömas bli bestående under överblickbar tid. I den nu föreliggande propositionen beskrivs närmare de förhållanden som ligger till grund för en sådan slutsats. De grova och till övervägande del avsiktliga undervattenskränkningar som ägt rum under senare år samt andra kränkningar av vårt luftrum och sjöterritorium tillhör tecknen på Nord-europas ökade strategiska betydelse.

Regeringen och kommittén gör bedömningen att risken för en konflikt mellan stormaktsblocken inte i sig har ökat. Det anses knappast heller tänk-bart att en konflikt utbryter i norr under i övrigt lugna och stabila förhållan-den mellan NATO och Varazawapakten.

Utifrån en samlad hotbeskrivning drar regeringen, liksom försvarskom-mittén, slutsatsen att Sveriges läge blivit mera utsatt i samband med kriser och väpnade konflikter i vår omvärld.

På samma sätt som regeringen vill utskottet framhålla att det finns skäl att uppmärksamma de hot och påtryckningar som Sverige kan utsättas för under spända fredsförhållanden. Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen avser tillkalla en särskild utredare för att se över effekterna för vår försörjningsberedskap av internationaliseringen av vår ekonomi. Men en större uppmärksamhet av sårbarheten i allmänhet i det svenska samhäl-let, i likhet med vad som skedde i det säkerhetspolitiska betänkandet (SOU 1985:23), borde enligt utskottets mening komma till uttryck vid försvarsut-skottets behandling av förslaget till totalförsvarets fortsatta utveckling.

Försvarskommittén var enig i sina bedömningar och slutsatser i fråga om säkerhetspolitiken. Inte heller någon av de motioner som väckts i anledning av propositionen ifrågasätter de säkerhetspolitiska avsnitten i den. Det är enligt utskottets mening av stort värde att grundvalarna för den svenska säkerhetspolitiken har en bred politisk förankring. Utrikespolitiken och försvarspolitikerna utgör de två grundelementen i den svenska säkerhetspoli-tiken.

Vår aktiva och alliansfria utrikespolitik syftar till att främja en fredlig utveckling i vår omvärld, att förhindra konflikter, att undanröja konfliktor-saker samt även i övrigt främja och tillvarata Sveriges säkerhetsintressen. Det är av vikt att omvärlden är övertygad om såväl vår vilja som vår förmå-ga att i alla lägen fullfölja vår neutralitetslinje.

Sverige bör fortsatt verka för att stärka FN:s auktoritet och att ge organi-sationen bättre möjligheter att upprätthålla internationell fred och frihet. I arbetet för en fredlig värld är vår biståndspolitik, vårt arbete för folkrätten och våra strävanden att främja en internationell nedrustning av stor bety-delse.

En fast och konsekvent försvarspolitik som inger respekt och förtroende såväl i omvärlden som hos svenska folket är en avgörande del av säkerhets-politiken. Totalförsvaret skall i första hand vara fredsbevarande genom att

ha sådan styrka, sammansättning och beredskap att en angripares förluster och andra uppoffringar i samband med försök att utnyttja vårt land inte ter sig rimliga i förhållande till fördelarna. Totalförsvaret skall även inriktas på att möta konsekvenserna av andra säkerhetspolitiska risker än krig.

Det är den samlade styrkan i våra säkerhetspolitiska åtgärder som underbygger vår bestämda föresats att i alla lägen slå vakt om alliansfriheten och neutraliteten och att i händelse av kriser och krig till det yttersta värna om vår frihet och vårt oberoende.

Stockholm den 23 april 1987

På utrikesutskottets vägnar

Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Gunnel Jonäng (c), Axel Andersson (s), Ingemar Eliasson (fp), Sten Sture Paterson (m), Bengt Silfverstrand (s), Karl-Erik Svartberg (s), Anita Bråkenhielm (m), Nils T Svensson (s), Britta Hammarbacken (c), Bertil Måbrink (vpk), Maj Britt Theorin (s), Sylvia Lindgren (s), Maria Leissner (fp) och Gunnar Hökmark (m).

Särskilt yttrande

Sten Sture Paterson, Anita Bråkenhielm och Gunnar Hökmark (alla m) anför:

Som framhålls i propositionen skall totalförsvaret även kunna möta icke-militära påfrestningar och hot därom exempelvis i samband med en ekonomisk och handelspolitisk konfrontation.

Allmänt leder den tekniska och ekonomiska utvecklingen till ett ökat internationellt samarbete. En viss ökning av det industriella samarbetet med andra länder även inom försvarsområdet främjar en säker långsiktig materielförsörjning. Samarbetet skall ske i former som är förenliga med neutralitetspolitiken och så att vårt oberoende bevaras.

